

Cauza C-734/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

29 noiembrie 2022

Instanța de trimitere:

Oberster Gerichtshof (Austria)

Data deciziei de trimitere:

17 octombrie 2022

Recurentă:

Republik Österreich, reprezentată de Finanzprokurator

Intimat:

GM

Obiectul procedurii principale

Sprijin acordat în funcție de suprafață pentru metode de exploatare ecologică prin contracte de drept privat solicitanților de ajutor pentru angajamente multianuale – Controale la fața locului – Nerespectarea condițiilor pentru sprijin – Prescripția cererilor de restituire – Întreruperea termenelor de prescripție prin cereri de plată extrajudiciare?

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea articolului 3 din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1) Articolul 3 din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene, JO L 312/1 din 23.12.1995, Ediție specială, 01/vol. 01, p. 166, trebuie

aplicat direct acelor drepturi ale Republicii Austria de recuperare, prin mijloace de drept privat, a ajutoarelor acordate prin intermediul contractelor încheiate cu solicitantii acestora în cadrul unui program ce reprezintă o măsură de agromediu în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), JO L 277/1 din 21.10.2005, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101, întrucât beneficiarul a încălcat obligațiile contractuale?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare: articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din regulamentul menționat la prima întrebare trebuie interpretat în sensul că un act de cercetare sau de urmărire în justiție întrerupe prescripția și în cazul în care, după prima solicitare extrajudiciară de restituire, furnizorul de ajutor îi solicită din nou solicitantului de ajutor să plătească, în orice caz de mai multe ori, și îi transmite o somație extrajudiciară, în loc să invoce în justiție dreptul său la restituire?

3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: aplicarea unui termen de prescripție de 30 de ani prevăzut de dreptul civil național în privința drepturilor de recuperare menționate la prima întrebare este compatibilă cu dreptul Uniunii, în special cu principiul proporționalității?

Dispozițiile de dreptul Uniunii invocate

Articolele 1 și 3 din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene

Dispozițiile naționale invocate

Articolele 1336, 1478 și 1489 din Codul civil austriac (denumit în continuare „ABGB”)

Dispozițiile speciale adoptate de ministrul federal al agriculturii, silviculturii, mediului și apelor (denumit în continuare „BMLFUW”) pentru programul austriac de promovare a unei agriculturi extensive și care să protejeze mediul natural (denumit în continuare: „SRL-ÖPUL 2007”).

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Programul austriac pentru o agricultură ecologică 2007 (denumit în continuare „ÖPUL”) a fost propus de reclamantă, Republica Austria, în perioada în litigiu (în anii 2007-2013) ca măsură de agromediu în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală

(FEADR) și cofinanțat de Uniunea Europeană. Administrarea programului a fost asigurată de Agrarmarkt Austria GmbH (denumită în continuare „AMA”), în numele și pe seama reclamantei.

- 2 Ajutoarele au fost acordate prin intermediul unor contracte încheiate cu solicitanții de ajutor. În cadrul ÖPUL, au fost acordate ajutoare în funcție de suprafață pentru metode de exploatare ecologică, pentru care solicitanții de ajutor trebuiau să își asume angajamente multianuale.
- 3 În calitate de gestionar al unei exploatații agricole, în perioada de șapte ani cuprinsă între 2007 și 2013, pârâtul a participat la ÖPUL. După efectuarea controalelor la fața locului, între 5 și 9 decembrie 2013 și la 9 ianuarie 2014, reclamanta, considerând că există o diferență între suprafețele pentru care s-a solicitat ajutorul și suprafețele pentru care se poate într-adevăr acorda un ajutor, a solicitat rambursarea fondurilor acordate în anii de cerere 2008-2010 și 2012-2013, în cuantumul creanței care face obiectul acțiunii (44 751,58 euro). Întrucât suprafețele pentru care s-a solicitat ajutorul – dar care nu au mai fost eligibile în anii 2012 și 2013 (suprafețele inițiale) – fuseseră deja incluse în ÖPUL în anii anteriori, s-a încălcat perioada de angajament de șapte ani. Acesta este motivul pentru care s-a solicitat recuperarea ajutoarelor acordate pentru suprafețele inițiale în anii de cerere 2008-2012. AMA a transmis pârâtului un raport de audit, precum și înștiințările de recuperare din 26 martie 2014 și din 26 iunie 2014. Ulterior, acesta a primit atenționările de plată din 11 mai 2015 (comunicată la 12 mai 2015) și din 12 noiembrie 2015 (comunicată la 16 noiembrie 2015), precum și o somație de plată din 16 decembrie 2015 (comunicată la 22 decembrie 2015) care conținea avertizarea luării unor „măsuri legale”. Prin intermediul acțiunii introduse la 26 aprilie 2019, reclamanta a solicitat plata sumei de 44 751,58 euro și a dobânzilor eșalonate, calculate la 2,880 % pe an peste rata de bază a dobânzii, începând de la 30 aprilie 2014.
- 4 Instanța de fond, Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Tribunalul Regional Civil din Viena) a limitat obiectul procedurii la chestiunea prescripției și, prin hotărârea interlocutorie din 21 decembrie 2020, a declarat că pentru creanța care face obiectul acțiunii nu a intervenit prescripția. În drept, instanța a considerat că articolul 3 din Regulamentul 2988/95 se aplică tuturor drepturilor la acțiune invocate. Termenul de prescripție de patru ani a început să curgă la 1 ianuarie 2014 și a fost întrerupt prin înștiințările de recuperare și atenționările de plată, astfel încât acțiunile nu sunt prescrise.
- 5 La 20 septembrie 2021, instanța de apel, Oberlandesgericht Wien (Tribunalul Regional Superior din Viena), a admis apelul pârâtului și a respins acțiunea ca prescrisă. În drept, instanța de apel a arătat că Regulamentul nr. 2988/95 nu se aplică drepturilor care intră sub incidența dreptului civil. Sunt aplicabile dispozițiile din dreptul civil național austriac în materia prescripției. Conform articolului 1489 din ABGB, drepturile sunt prescrise.

- 6 Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) trebuie să se pronunțe asupra cererii de recurs a reclamantei, prin intermediul căreia solicită menținerea hotărârii de fond; cu titlu subsidiar, reclamanta solicită anularea.

Principalele argumentele ale părților din procedura principală

- 7 Reclamanta susține că SRL-ÖPUL 2007 este în mare parte guvernat de regulamentele Uniunii Europene. Cuantumul reducerilor sau al recuperărilor în cazul diferențelor de suprafață este reglementat direct la articolul 16 din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 din 27 ianuarie 2011 de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului în ceea ce privește punerea în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în cazul măsurilor de sprijin pentru dezvoltare rurală. Acest regulament face trimitere și la sistemul integrat de gestionare și control (IACS) al Uniunii Europene. Obligația de rambursare integrală a ajutorului acordat în perioada de angajament, care există în cazul nerespectării angajamentelor multianuale, este conformă articolului 39 alineatul (3) coroborat cu articolul 88 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005,
- 8 Reclamanta susține că termenul de prescripție de patru ani, prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95, a început să curgă după expirarea perioadei de angajament, așadar, la 1 ianuarie 2014. Termenul a fost întrerupt prin actele de urmărire în justiție efectuate de AMA, și anume comunicarea raportului de audit, comunicarea înștiințărilor de recuperare, ca și prin atenționările de plată; după întrerupere, a început să curgă un nou termen de prescripție. Prin urmare, drepturile nu sunt prescrise. În plus, potrivit articolului 3 alineatul (3) din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95, statele membre pot să stabilească un termen de prescripție mai lung. Unele dintre recuperări ar trebuie calificate potrivit dreptului civil austriac drept îmbogățire fără justă cauză. Prin urmare, se aplică termenul de prescripție de 30 de ani, prevăzut la articolul 1478 din ABGB. Obligația de a plăti dobânzi conform punctului 1.12.2.5. din SRL-ÖPUL 2007 se întemeiază (potrivit temeiului indicat) pe articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 65/2011, astfel încât termenele de prescripție prevăzute la articolul 3 din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 sunt aplicabile și dobânzilor.
- 9 Pârâtul solicită respingerea acțiunii. În susținerea acțiunii, acesta arată (printre altele) că drepturile sunt prescrise. Punctul 1.12. din SRL-ÖPUL 2007 nu cuprinde dispoziții proprii referitoare la prescripție, așa încât trebuie să se recurgă la alte izvoare de drept. El califică recuperările drept penalități contractuale în sensul articolului 1336 din ABGB. Conform articolului 1489 din ABGB, termenul de prescripție de trei ani se aplică acestor penalități și curge de la descoperirea prejudiciului și a autorului. Termenul de prescripție începe să curgă cel târziu la momentul înștiințărilor de recuperare din 26 martie 2014 și din 26 iunie 2014. Astfel, prescripția intervenise deja la momentul introducerii acțiunii. Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 nu este aplicabil întrucât cuprinde

numai drepturi care pot fi valorificate doar prin mijloace de drept public. Chiar dacă Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 ar fi aplicabil, comunicarea raportului de audit, a înștiințărilor de recuperare și a atenționărilor de plată nu ar putea fi calificată drept act de cercetare sau de urmărire în justiție; prin urmare, acestea nu au ca efect întreruperea prescripției.

Scurtă prezentare a motivării trimiterii preliminare

- 10 Cu privire la prima întrebare: chestiunea dacă articolul 3 din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 se aplică direct este esențială pentru soluționarea prezentului litigiu. Dacă articolul 3 din Regulamentul nr. 2988/95 se aplică direct în cadrul aprecierii referitoare la prescrierea drepturilor invocate, pârâtul nu ar putea să se întemeieze pe termenul de prescripție mai scurt de trei ani de la articolul 1489 din ABGB. La rândul său, reclamanta nu s-ar putea prevala de termenul de prescripție de 30 de ani prevăzut la articolul 1478 ABGB, deoarece principiul proporționalității se opune, în cadrul punerii în aplicare de statele membre a posibilității care le este oferită de articolul 3 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2988/95, aplicării unui termen de prescripție de 30 de ani într-un litigiu privind recuperarea ajutoarelor acordate în mod nejustificat (Hotărârea Curții de Justiție din 5 mai 2011, C-201/10 și C-202/10, Ze Fu Fleischhandel și Vion Trading, ECLI:EU:C:2011:282, punctul 47).
- 11 Cu privire la a doua întrebare: prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare se solicită să se clarifice dacă, în ceea ce privește subvențiile acordate prin instrumente de drept privat, furnizorul unei subvenții, care și-a încheiat deja cercetările și care și-a invocat pe cale extrajudiciară drepturile la recuperare față de beneficiarul subvenției, poate obține, prin atenționări de plată, întreruperea și astfel, în cadrul termenului absolut prevăzut la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95, o prorogare a termenului de prescripție, deși în cazul introducerii unei acțiuni în justiție nimic nu se opune faptului că are nevoie de mai mult timp pentru clarificarea împrejurărilor de fapt.
- 12 Cu privire la a treia întrebare: cu referire concretă la ÖPUL, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că, în măsura în care dreptul comunitar nu conține nicio dispoziție contrară, Republica Austria poate pune în aplicare programele de ajutoare naționale folosind instrumente de drept privat, cum sunt contractele. Cu toate acestea, aplicarea acestor dispoziții naționale nu poate aduce atingere domeniului de aplicare și eficacității dreptului comunitar (Hotărârea Curții de Justiție din 19 septembrie 2002, C-336/00, Martin Huber, ECLI:EU:C:2002:509, punctul 61 și urm.). Prin intermediul celei de a treia întrebări preliminare se solicită să se clarifice dacă în cazul unui program național, care reprezintă o măsură de agromediu în sensul Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 și care se prezintă sub forma unor instrumente de drept privat, trebuie aplicate termenele de prescripție din dreptul civil național, raportat la principiul proporționalității din dreptul Uniunii.